

Koronavirus: druhá vlna anketa HK ČR – vyhodnocení listopad 2020

Zdroj dat

Hospodářská komora ČR (dále jen „HK ČR“) vedla **od 12. 11. do 24. 11. 2020** anketu mezi svými členy s názvem „**Koronavirus: druhá vlna**“.

Cílem ankety bylo zjistit, jak se změnila situace členů HK ČR s podzimními mimořádnými opatřeními reagujícími na druhou vlnu pandemie COVID-19. Zároveň byli respondenti požádáni o sdělení zkušenosti s opatřeními vlády na podporu podnikatelů.

Celkem na anketu odpovědělo **818 respondentů** – členů HK ČR, zástupců všech hlavních odvětví ze všech krajů České republiky. Na anketu odpovídaly mikro, malé, střední, ale i velké podniky.

Bariéry rozšíření home office

V souvislosti s podzimní (druhou) vlnou koronavirové epidemie zesílil tlak vlády i médií na podnikatele, aby svým zaměstnancům z bezpečnostních důvodů umožnili ve větší míře pracovat z domova. Ptali jsme se proto firem, co je hlavní bariérou rozšíření tzv. home office. Respondenti mohli vybrat jednu z 11 možností včetně „nevím, nemám názor“. Pro další analýzu byli vybráni jen ti, kteří mají zaměstnance, a zároveň mají na problematiku názor (85 % členů HK ČR).

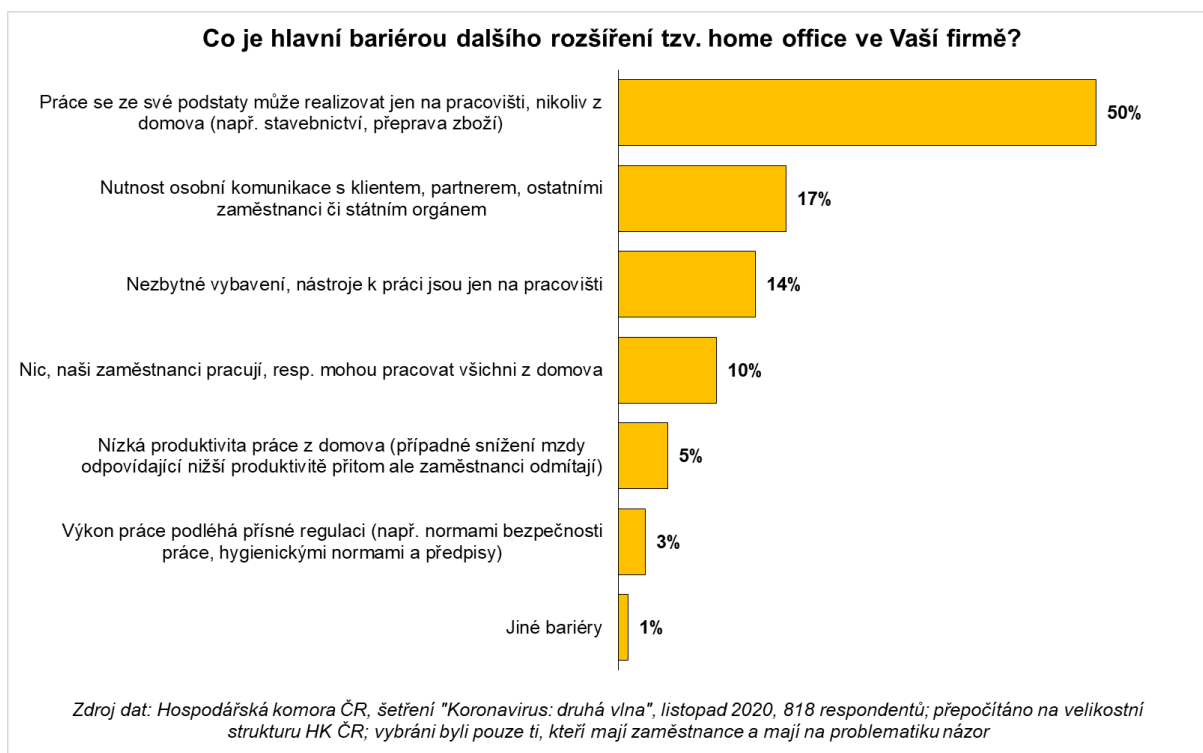
Zcela jednoznačně největší překážkou pro to, aby více zaměstnanců pracovalo z domova, je fakt, že **práce ze své podstaty může být realizována jen a pouze na pracovišti**. Tento důvod uvedlo 50 % zaměstnavatelů. Tato bariéra je typická pro restaurační služby, stavební práce nebo přepravu zboží.

Až s velikým odstupem na druhém místě a se 17% respondentů skončila **nutnost komunikace**, ať již s klienty, partnery, ostatními zaměstnanci nebo státními orgány. To platí především pro maloobchodní prodej a pro osobní služby.

V těsném závěsu na třetím místě skončilo zdůvodnění, že nezbytné vybavení pro výkon práce, resp. **nástroje k práci, se nachází pouze na pracovišti**. Jedná se o hlavní bariéru rozšíření práce z domova pro 14 % respondentů, a to především ve zpracovatelském průmyslu.

Každá desátá firma (10 % respondentů) uvedla, že **všichni její zaměstnanci mohou pracovat z domova**. Týká se to především služeb pro podniky a části osobních služeb.

Výrazně menší bylo zastoupení důvodů, jako je nízká produktivita práce z domova, příp. fakt, že výkon práce podléhá přísné regulaci. V podstatě **nulovou roli v tomto případě hraje kvalifikace, zkušenosti, návyky, zdravotní stav, nízká ochota nebo další dispozice stávajících zaměstnanců, managementu nebo postoj stávajících vlastníků firem** (vše uvedeno pod „jiné bariéry“).

Nejpřínosnější opatření vlády

V minulých měsících jsme se podnikatelů dotazovali na to, jakou pomoc státu využívají a plánují využít, jak hodnotí administrativní zátěž spojenou s žádostmi o programy pomoci, jakou formu podpory by uvítali, zda státní podpora skutečně pomohla udržet podnikání či jaká instituce jim byla nejvíce nápomocna při překonávání obtíží během předchozí fáze koronavirové krize.

Nově byla přidána otázka, která může vládě poskytnout zpětnou vazbu a umožňuje HK ČR zhodnotit vládní opatření jako celek – ptali jsme „*Které z aktuálních vládních opatření na pomoc podnikatelům zasažených koronavirovou epidemií považujete za*

nejpřínosnější pro Vaši firmu? Respondenti mohli vybrat jen jednu z 16 odpovědí pokrývající všechna příslušná opatření v době spuštění ankety včetně odpovědi „žádný“ a „nevím, nemám názor“.

Velmi zajímavým zjištěním je, že mezi OSVČ i právníckými osobami (dále též „PO“) je **pětina podnikatelů** (19 % u OSVČ, resp. 21 % u PO), kteří **nevidí přínos v žádných opatřeních vlády na jejich podporu**. V případě právníckých osob tuto variantu odpovědi zvolila dokonce největší část respondentů, v případě OSVČ se odpověď ocitla na druhém místě v žebříčku nejčastěji uváděných odpovědí. Tito podnikatelé se v době koronavirové krize museli spolehnout především a často pouze jen na sebe. Podpora vlády v těchto situacích k případnému překonání problémů nijak nepřispěla.

Celkem 6 % podnikatelů uvedlo, že na otázku odpověď neví nebo na problematiku nemá názor. Jednalo se převážně o OSVČ bez zaměstnanců. Pro účely následujícího vyhodnocení jednotlivých druhů podpory bylo od těchto odpovědí odhlédnuto stejně jako od výše zmíněných odpovědí, které nepovažují za přínosnou žádnou z nabízených vládních podpor (dohromady tedy ve výsledcích dále nebylo přihlíženo ke 220 odpovědím).

Pro respondenty z řad osob samostatně výdělečně činných je jednoznačně nejprínosnější vládní podporou kompenzační bonus, což uvedla téměř polovina (46 %) OSVČ. Mezi PO se pro tento nástroj přiklonila spíše marginální část podnikatelů (5 %).

Program Antivirus – režim A, tedy příspěvek na úhradu náhrady mezd vztahující se na případy, kdy došlo rozhodnutím vlády k omezení provozu nebo k nařízení karantény zaměstnancům, **si nejvíce cení celých 27 % PO, čímž se stal nejprínosnějším vládním opatřením pro tuto právní formu. Na druhém místě v těsném závěsu s 24 % PO skončil režim B**, tedy příspěvek na úhradu náhrady mezd, který pokrývá potíže firem související s epidemií koronaviru a mimořádnými opatřeními vlády. Konkrétně se jedná o omezení dostupnosti vstupů, omezení poptávky nebo o situaci, kdy firma musí zavřít, protože 30 a více procent jejich zaměstnanců je na překážce z důvodu nařízení karantény či péče o dítě.

Přínos režimu A pro svoji firmu vysoko ocenilo i 18 % OSVČ, čímž obsadil u této kategorie podnikatelů druhé místo. Režim A byl nicméně výrazně zastíněn významem kompenzačního bonusu. Na předních místech s velmi podobným výsledkem skočilo v případě OSVČ individuální posečkání úhrady daně nebo splátkování pojistného (pro 9 % OSVČ to byla největší pomoc), které mělo okamžitý pozitivní efekt na cash flow podniků podobně jako plošné liberační daňové balíčky (7 % OSVČ je hodnotí jako nejprínosnější). Celkem 7 % OSVČ si cení především sektorových programů zaměřených na jejich vlastní obor podnikání, jako je např. COVID-Bus, COVID-Kultura II nebo COVID-Ubytování.

Pro zaměstnavatele z řad právnických osob bylo velmi důležitou úlevou zavedení mimořádného ošetřovného v souvislosti s uzavřením škol a také plošný generální pardon ministryně financí (v obou případech zcela zásadní pro 10 % PO). Mezi top 5 opatření se u PO dostal i program COVID-Nájemné II, kdy stát přispívá z poloviny na nájemné těm, kteří museli kvůli mimořádným opatřením dočasně uzavřít své provozovny.

Jen několik málo firem označilo jako pro ty nejpřínosnější pro své podnikání jiné formy podpory. Konkrétně se jednalo o COVID III (záruční program ČMZRB a bank), zrušení daně z nabytí nemovitých věcí, zákaz výpovědi při odložení splátek nájemného, odložení povinnosti podávat sám na sebe insolvenční návrh (ochrana před věřiteli), balíček pro exportéry (EGAP) nebo COVID plus pro exportéry (se zárukou EGAP).

V úhrnu tak šetření potvrdilo, že z podnikatelského pohledu byl a je **nejúspěšnější formou státní podpory** v koronavirové krizi program **Antivirus** vyprojektovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí a **kompensační bonus** z dílny Ministerstva financí.

TOP 5 nejpřínosnějších vládních opatření podle OSVČ	
Kompensační bonus (obdoba „Pětadvacítka“ z jara)	46%
Antivirus – režim A (nucené omezení provozu a karanténa)	18%
Individuální posečkání úhrady daně nebo splátkování pojistného	9%
Liberační daňové balíčky (plošný generální pardon ministryně financí)	7%
Programy zaměřené sektorově (COVID-Kultura II, COVID-Ubytování, COVID-Bus, COVID-Sport II)	7%
<i>Zdroj dat: Hospodářská komora ČR, šetření "Koronavirus: druhá vlna", listopad 2020, 818 respondentů - vybráni pouze respondenti, kteří zvolili konkrétní opatření</i>	

TOP 5 nejpřínosnějších vládních opatření podle právnických osob	
Antivirus – režim A (nucené omezení provozu a karanténa)	27%
Antivirus – režim B (související hospodářské potíže)	24%
Ošetřovné v souvislosti s uzavřením škol	10%
Liberační daňové balíčky (plošný generální pardon ministryně financí)	10%
COVID-Nájemné II	7%
<i>Zdroj dat: Hospodářská komora ČR, šetření "Koronavirus: druhá vlna", listopad 2020, 818 respondentů - vybráni pouze respondenti, kteří zvolili konkrétní opatření</i>	